

УДК 628.4.046:628.513.

КЛАСИФІКАЦІЯ МЕДИЧНИХ ВІДХОДІВ З УРАХУВАННЯМ ФАКТОРІВ НЕБЕЗПЕКИ В ПРОЕКТІ ДСанПін "ПРАВИЛА ПОВОДЖЕННЯ З МЕДИЧНИМИ ВІДХОДАМИ"

М.Г. Проданчук, чл.-кор. НАМНУ, Л.І. Повякель, к.біол.н., О.О. Бобильова, к.мед.н., С.П. Бережнов
Інститут екології та токсикології ім. Л.І. Медведя, м. Київ

РЕЗЮМЕ. Запропонована класифікація медичних відходів дозволяє враховувати не тільки інфекційну, токсикологічну, радіаційну, а й санітарно-хімічну небезпеку. Проект документа Державні санітарні правила і норми "Правила поводження з медичними відходами" встановлює обов'язкові санітарно-епідеміологічні вимоги до поводження (збір, тимчасове зберігання, знезараження, знешкодження, транспортування) з відходами, що утворюються в організаціях при здійсненні медичної та/або фармацевтичної діяльності, виконанні лікувально-діагностичних та оздоровчих процедур (далі медичні відходи — МВ). Проект документа має наступну структуру: 1. Загальні положення; 2. Терміни та їх визначення; 3. Класифікація МВ; 4. Загальні вимоги до організації системи поводження з МВ; 5. Вимоги до збору та маркування відходів у медичних підрозділах; 6. Вимоги до умов тимчасового зберігання МВ; 7. Способи, методи та засоби знезараження та/або знешкодження МВ; 8. Вимоги до організації території по зберіганню та поводженню з МВ; 9. Облік та вимоги до транспортування МВ; 10. Виробничий контроль. Проект також містить шість додатків відповідно до структури документа.

Ключові слова: небезпечні відходи, медичні відходи, знезараження, знешкодження, зберігання, вимоги безпеки, маркування, санітарний нагляд, поводження з відходами, біологічні, хімічні, радіаційні фактори небезпеки.

РЕЗЮМЕ. Предложенная классификация медицинских отходов позволяет учитывать не только инфекционную, токсикологическую, радиационную, но и санитарно-химическую опасность. Проект документа Государственные санитарные правила и нормы "Правила обращения с медицинскими отходами" устанавливает обязательные санитарно-эпидемиологические требования к обращению (сбор, временное хранение, обеззараживание, обезвреживание, транспортирование) с отходами, которые образуются в организациях при осуществлении медицинской и/или фармацевтической деятельности, исполнении лечебно-диагностических и оздоровительных процедур (далее медицинские отходы — МО). Проект документа имеет следующую структуру: 1. Общие положения; 2. Термины и обозначения; 3. Классификация МО; 4. Общие требования к организации системы обращения с МО; 5. Требования к сбору и маркировке отходов в медицинских подразделениях; 6. Требования к условиям временного хранения МО; 7. Способы, методы и средства обеззараживания и/или обезвреживания МО; 8. требования к организации территории по хранению и обращению с МО; 9. Учет и требования к транспортированию МО; 10. Производственный контроль. Проект также содержит шесть дополнений в соответствии со структурой документа.

Ключевые слова: опасные отходы, медицинские отходы, обеззараживание, обезвреживание, хранение, требования безопасности, маркировка, санитарный надзор, обращение с отходами, биологический, химический, радиационный факторы опасности.

SUMMARY. The authors propose the classification of medical waste, which makes it possible to take into account not only infectious, radiation, and toxicological, but also sanitary-and-chemical hazards. The document project has been developed within the framework of national standards and rules "The rules of medical waste handling", which establishes and describes obligatory sanitary-hygienic handling requirements (collection, temporary storage, disinfection, disposal, transport) for waste yielded in institutions with medical or pharmaceutical activity, in process of medical-diagnostic and therapeutic procedures. The project has the following structure: 1. Basic provisions; 2. Terms and conditions; 3. Classification of medical waste; 4. General requirements to the handling system with medical waste; 5. Demands to marking and waste collection in medical institutions; 6. Demands to conditions of waste temporary storage; 7. Ways and methods of waste disinfection and disposal; 8. Requirements to the waste storage territory; 9. Waste registration and transportation; 10. Manufacturing control. The project comprises six annexes correspondingly to the document structure.

Key words: hazardous waste, medical waste, waste disinfection, waste disposal, temporary waste storage, safety instructions, waste marking, sanitary inspection, waste handling, biological, chemical, and radiation factors of hazard.

Шановні колеги!

Просимо свої зауваження та пропозиції надсилати на адресу Інститут - 03680, м.Київ, вул.Героїв Оборони,6;
e-mail: mila@medved.kiev.ua, Повякель Людмила Іванівна.

Внаслідок своєї специфіки медичні відходи відокремлені в окрему групу. ВООЗ ще в 1979 році віднесла медичні відходи до категорії небезпечних і вказала на необхідність утворення відповідних уповноважених органів у цій галузі діяльності з метою ефективного поводження з ними. Більшість країн усвідомили необхідність наявності програм щодо збору, видалення, зберігання і переробки медичних відходів. Вперше в Україні розроблено проект Державних санітарних правил і норм "Правила поводження з медичними відходами". Проект підготовлено з ураху-

ванням європейських вимог та у відповідності до чинного Законодавства України. Державні санітарні правила підготовлені на підставі Законів України: "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення" (від 24.02.94р. №4004-ХІІ). "Про відходи" (від 5 березня 1998 року № 187/98-ВР). "Про наукову і науково-технічну експертизу" (від 10 лютого 1995 року №52/95-ВР) "Про лікарські засоби" (від 4 квітня 1996 року №124/96-ВР) "Про охорону навколишнього природного середовища" (від 26 червня 1991 року №1268-12 — ВР; Постанови Кабінету Міністрів України: "Про зат-

вердження Порядку одержання дозволу на виробництво, зберігання, транспортування, використання, захоронення, знищення та утилізацію отруйних речовин, у тому числі токсичних промислових відходів, продуктів біотехнології та інших біологічних агентів" (від 20 червня 1995 року № 440); "Про перелік видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку" (від 27 липня 1995 року №554).

1. Загальні положення

Поняття МВ — це всі відходи, що утворюються в лікувально-профілактичних закладах (ЛПЗ) та інших медичних закладах будь-якої форми власності, при наданні медичної допомоги в закладах і організаціях Міністерств та відомств (санаторії, профілакторії, школи та ін.); в аптеках; в науково-дослідних інститутах та учбових закладах медичного профілю. Поняття МВ включає як окремих самостійний підвид — операційні та патолого-анатомічні відходи. До МВ відносяться також відходи фармацевтичної промисловості, підприємств по виробництву імуно-біологічних препаратів, лікарські препарати після завершення клінічних випробувань, фальсифіковані, із закінченим терміном придатності та непридатні до використання за іншими показниками. Джерелом утворення МВ можуть бути складові побутових відходів: шприці, голки, перев'язочний матеріал, лікарські препарати, що були використані або не використані населенням.

Небезпека відходів — це показник, який залежить від хімічного складу і концентрації складових компонентів відходу, які можуть викликати токсичну, канцерогенну, мутагенну, алергенну дію, змінювати органолептичні властивості води, повітря, викликати порушення екологічних систем.

Система поводження з МВ повинна передбачати проведення робіт щодо попередження чи зменшення їхньої біологічної, хімічної, радіаційної небезпеки.

2. Терміни та їх визначення

У Правилах, відповідно до статті 1 Закону України "Про відходи", терміни вживаються в такому значенні:

- відходи — будь-які речовини, матеріали і предмети, що утворюються в процесі людської діяльності і не мають подальшого використання за місцем утворення чи виявлення та яких їх власник позбувається, має намір або повинен позбутися шляхом утилізації чи видалення;
- видалення відходів — здійснення операцій з відходами, що не призводять до їх утилізації;
- захоронення відходів — остаточне розміщення відходів при їх видаленні у спеціально відведених місцях чи на об'єктах таким чином, щоб

довгостроковий шкідливий вплив відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини не перевищував установлених нормативів;

- зберігання відходів — тимчасове розміщення відходів у спеціально відведених місцях чи об'єктах (до їх утилізації чи видалення);
- збирання відходів — діяльність, пов'язана з вилученням, накопиченням і розміщенням відходів у спеціально відведених місцях чи об'єктах, включаючи сортування відходів з метою подальшої утилізації чи видалення;
- знезараження (дезінфекція) — сукупність заходів (фізичних чи хімічних), спрямованих на знищення патогенних та умовно патогенних збудників у приміщеннях, обладнанні, інструментах, матеріалах, речовинах та у відходах;
- знешкодження відходів — зменшення чи усунення небезпечності відходів шляхом механічного, фізико-хімічного чи біологічного оброблення;
- небезпечні відходи — відходи, що мають такі фізичні, хімічні, біологічні чи інші небезпечні властивості, які створюють або можуть створити значну небезпеку для навколишнього природного середовища і здоров'я людини та які потребують спеціальних методів і засобів поводження з ними;
- об'єкти поводження з відходами — місця чи об'єкти, що використовуються для збирання, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження та захоронення відходів;
- облік відходів — урахування обсягів утворення та накопичення відходів згідно з класифікацією та контроль за їх обігом і розподілом у місцях зберігання;
- оброблення (перероблення) відходів — здійснення будь-яких технологічних операцій, пов'язаних із зміною фізичних, хімічних чи біологічних властивостей відходів, з метою підготовки їх до екологічно безпечного зберігання, перевезення, утилізації чи видалення;
- перевезення відходів — транспортування відходів від місць їх утворення або зберігання до місць чи об'єктів оброблення, утилізації чи видалення;
- поводження з відходами — дії, спрямовані на запобігання утворенню відходів, їх збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізація, видалення, знешкодження і захоронення, включаючи контроль за цими операціями та нагляд за місцями видалення;
- радіоактивні відходи (далі — РАВ) — матеріальні об'єкти і субстанції, активність радіонуклідів або радіоактивне забруднення яких перевищує рівні, встановлені діючими нормативами, за умови, що використання цих об'єктів і субстанцій не передбачається;
- сортування відходів — розділення відходів з метою формування партій за принципом єдності способів знешкодження, утилізації чи знищення;

- спеціально відведені місця чи об'єкти — місця чи об'єкти (місця розміщення відходів, полігони, комплекси, споруди, ділянки надр тощо), на видалення яких отримано дозвіл спеціально уповноважених органів на видалення відходів чи здійснення інших операцій з відходами;

- утилізація відходів — використання відходів як вторинних матеріальних чи енергетичних ресурсів.

3. Класифікація медичних відходів

Усі МВ в залежності від ступеня їх епідеміологічної, токсикологічної та радіаційної

небезпеки, а також можливої на етапах поводження з ними негативної дії на середовище життєдіяльності людини поділяються на 5 класів небезпеки (таблиця 1):

Клас А — епідеміологічно безпечні відходи, наближені за складом до твердих побутових відходів (далі — ТПВ).

Клас Б — епідеміологічно небезпечні відходи.

Клас В — надзвичайно епідеміологічно небезпечні відходи.

Клас Г — токсикологічно небезпечні відходи.

Клас Д — радіоактивні відходи.

Таблиця 1

Клас небезпеки	Характеристика морфологічного складу МВ
Клас А (епідеміологічно безпечні відходи, що наближені за складом до твердих побутових відходів (далі — ТПВ))	<ul style="list-style-type: none"> - відходи, що не мали контакту з біологічними рідинами пацієнтів, інфекційними та шкірно-венерологічними хворими; - харчові відходи всіх підрозділів ЛПЗ, крім інфекційних, в тому числі венерологічних та фтизіатричних; - меблі, інвентар, несправне або застаріле медичне та лабораторне обладнання, що не містить токсичних елементів, неінфікований папір та упаковка, будівельне сміття та сміття з територій ЛПЗ.
Клас Б (епідеміологічно небезпечні відходи)	<ul style="list-style-type: none"> - інфіковані та потенційно інфіковані відходи, використаний медичний інструмент (гострі предмети: голки, шприці, скальпелі та їх леза, предметні скельця, ампули, пусті пробірки, битий скляний посуд, вазофікси, пір'я, піпетки, ланцети та ін.); - предмети, забруднені кров'ю або іншими біологічними рідинами; - органічні відходи (тканини, органи, частини тіла, плацента, ембріони та ін.) хворих; - харчові відходи із інфекційних відділень; - лабораторні відходи (мікробіологічні культури і штами, що містять будь-які живі збудники хвороб, штучно вирощені в значних кількостях, живі вакцини, непридатні до використання, а також лабораторні чашки та обладнання для їх переносу, залишки живильних середовищ, інокуляції змішування мікробіологічних культур збудників інфекційних захворювань, інфіковані експериментальні тварини та біологічні відходи віваріїв).
Клас В (надзвичайно епідеміологічно небезпечні відходи)	<ul style="list-style-type: none"> - матеріали, що контактували з хворими на інфекційні хвороби, що можуть призвести до виникнення надзвичайних ситуацій в сфері санітарно-епідеміологічного благополуччя населення; - відходи лабораторій, фармацевтичних виробництв (в тому числі імунобіологічних, що працюють з 1-2 групами патогенності); - живі вакцини, що непридатні до використання; - відходи лікувально-діагностичних підрозділів ЛПЗ та диспансерів, забруднених мокротою пацієнтів, мікробіологічних лабораторій, які здійснюють роботи із збудниками туберкульозу.
Клас Г (токсикологічно небезпечні відходи)	<ul style="list-style-type: none"> - лікарські та фармацевтичні відходи (в тому числі цитотоксичні) та відходи фармацевтичних препаратів, дезінфікуючі засоби, фіксуючі розчини; - елементи живлення, предмети, що містять ртуть, прилади і обладнання, що містять важкі метали; - відходи від експлуатації обладнання, транспорту, систем освітлення та ін.
Клас Д (радіоактивні відходи)	<p>всі матеріали, що утворюються в результаті використання радіонуклідів у медичних та/або наукових цілях у будь-якому агрегатному стані, що містять або забруднені радіоізотопами в кількості, що перевищує допустимі рівні, встановлені нормами радіаційної безпеки.</p>

4. Загальні вимоги до організації системи поводження з медичними відходами

Система поводження з МВ повинна складатися з наступних етапів:

- збір всередині закладів, що здійснюють медичну або фармацевтичну діяльність;
- сортування відходів при збиранні — у межах медичного підрозділу;
- маркування;
- знезараження та/або знешкодження відходів;
- транспортування і перенесення відходів у (між)корпусні (накопичувальні) контейнери в межах закладу, де утворюються МВ та їх тимчасове зберігання на території;
- видалення відходів;

Після апаратних засобів знезараження МВ з використанням фізичних засобів та зміни зовнішнього вигляду відходів виключається можливість їх повторного використання.

Відходи класів Б і В можуть накопичуватися, тимчасово зберігатися, транспортуватися, знищуватися та бути забороненими сумісно з відходами класу А.

Упаковка знезаражених МВ класів Б і В повинна мати маркування, що свідчить про проведення знезараження цих відходів. Забороняється вивозити за межі ЛПЗ медичні відходи, що не пройшли попереднє знезараження.

Транспортування відходів з території організацій, що здійснюють медичну та/або фармацевтичну діяльність, проводиться транспортом спеціалізованих організацій до місця наступного знезараження, розміщення медичних відходів з урахуванням єдиної централізованої системи санітарної очистки.

5. Вимоги до збору та маркування відходів у медичних підрозділах

5.1. До роботи з МВ не допускаються особи молодші 18 років. Персонал проходить попередні (при прийомі на роботу) та періодичні медичні огляди у відповідності з вимогами законодавства України.

5.2. При прийомі на роботу та в подальшому щорічно персонал повинен проходити обов'язковий інструктаж щодо правил безпечного поводження з відходами.

5.3. Персонал забезпечується комплектами спецодягу та засобами індивідуального захисту (халати/комбінезони, рукавички, маски/респіратори/захисні щитки, спеціальне взуття, фартухи, на рукавники та т. ін.). Прасування спецодягу здійснюється спеціалізовано.

5.4. Роздільний збір відходів повинен проводитися з урахуванням класів відповідно до класифікації.

5.5. Збирання відходів проводиться якомога ближче до місць їх утворення в окремі ємності, що візуально чітко розрізняються (за кольором та/або маркуванням). У місцях первинного утворення

відходів повинні завжди бути запасні ємності (пакети або контейнери) для збирання відходів. Наповнені пакети або контейнери після первинного збирання герметизуються за допомогою замка, що самозамикається, з биркою для маркування, контейнери закриваються кришкою. Використання швидкозшивачів для герметизації пакетів не допускається.

5.6. У кожному місці збирання відходів повинні бути інструкції відносно їх роздільного збору та ідентифікації з інформацією щодо кольорового кодування, умовних позначень і знаків для маркування різних класів відходів (Додаток 1,2,3).

5.7. Для організації поводження з відходами і щоденного контролю у великих і середніх ЛПЗ наказом керівника закладузначається відповідальна особа, яка зобов'язана пройти навчання в спеціалізованому центрі по поводженню з відходами. У малих ЛПЗ і комерційних закладах такою відповідальною особою є керівник закладу або його заступник.

5.8. Для організацій, що здійснюють медичну та/або фармацевтичну діяльність, які мають скидання господарчо-побутових стічних вод у загальноміську систему каналізації, переважною системою видалення відходів харчової сировини та готової їжі від харчоблоків і буфетів, котрі відносяться до медичних відходів класу А, є скидання харчових відходів в систему міської каналізації шляхом оснащення внутрішньої каналізації подрібнювачами харчових відходів (диспоузерами).

При неможливості скидання харчових відходів у каналізацію, збір харчових відходів здійснюється роздільно від інших відходів класу А в багаторазові ємності або одноразові пакети, встановлені в приміщеннях харчоблоків, їдальнях і буфетних. Подальше транспортування харчових відходів проводиться у відповідності із схемою поводження відходів у кожній конкретній організації. Харчові відходи, що призначені до вивозу для захоронення на полігонах твердих побутових відходів, повинні поміщатися для тимчасового зберігання в багаторазові контейнери в одноразовій упаковці.

Тимчасове зберігання харчових відходів при відсутності спеціально виділеного холодильного обладнання допускається не більше 24 годин.

5.9. Відходи класу А, крім харчових, можуть видалятися зі структурних підрозділів за допомогою сміттєпроводу або пневмотранспорту. Не допускається скидання в сміттєпровід предметів, які можуть призвести до механічного перекриття (засмічення) ствола сміттєпроводу. Скидання відходів у сміттєпровід повинен здійснюватись в упакованому вигляді.

Конструкція, матеріали та розташування сміттєпроводу повинні забезпечувати можливість проведення їх чистки, миття та механізованого видалення відходів із сміттєзбірних камер. Сміттєзбірні камери повинні бути обладнані контейнерами, підводкою води та каналізаційним трапом.

Забороняється скидання відходів зі сміттєпроводу безпосередньо на підлогу сміттєприймальної камери.

Повинен бути забезпечений запас контейнерів для сміттєприймальної камери не менше ніж на одну добу.

Контейнери миються після кожного спорожнення, дезінфікуються не рідше 1 разу на тиждень.

Чистка стволів трубопроводів, пристроїв для прийому, сміттєзбірних камер проводиться щотижня.

Профілактична дезінфекція, дезінсекція проводиться не рідше 1 разу на місяць, дератизація — за необхідністю.

5.10. Великогабаритні відходи класу А збираються в спеціальні бункери для великогогабаритних відходів. Поверхні та агрегати великогогабаритних відходів, які мали контакт з інфікованим матеріалом або хворими, піддаються обов'язковій дезінфекції перед їх розміщенням в накопичувальний бункер.

5.11. Відходи класу Б підлягають обов'язковому знезараженню (дезінфекції)/знешкодженню. Вибір методу знезараження/знешкодження визначається після проведення експертизи та з урахуванням та можливостями організації.

У випадку відсутності в організації, яка здійснює медичну та/або фармацевтичну діяльність, ділянки по знезараженню/знешкодженню відходів класу Б або централізованої системи знешкодження МВ, відходи класу Б знезаражуються персоналом даної організації в місцях їх утворення хімічними/фізичними методами.

5.12. Відходи класу Б збираються в одноразову м'яку (пакети) або тверду (що не проколюється) упаковку (контейнери) жовтого кольору або має жовте маркування. Вибір упаковки залежить від морфологічного складу відходів.

Для збору гострих відходів класу Б повинні використовуватись одноразові, що не проколюються, вологостійкі ємності (контейнери). Ємність повинна мати кришку, що щільно прилягає та виключає можливість безконтрольного розкриття.

Для збору органічних, рідких відходів класу Б повинні використовуватись одноразові, що не проколюються, вологостійкі ємності з кришкою (контейнери), які забезпечують їх герметизацію та виключають можливість безконтрольного відкриття.

5.13. Після заповнення пакету не більше ніж на $\frac{3}{4}$, співробітник, відповідальний за збір відходів у даному медичному підрозділі, зав'яже пакет або закриває його з використанням бирки-зтяжки або інших пристосувань, які виключають висипання відходів класу Б. Тверді (що не проколюються) ємності закриваються кришками. Переміщення відходів класу Б за межі підрозділу у відкритих ємностях не допускається.

5.14. При остаточній упаковці відходів класу Б для видалення їх з підрозділу (організації) одноразові ємності (пакети, баки) з відходами класу Б

маркуються підписом "Відходи. Клас Б" з нанесенням назви організації, підрозділу, дати та прізвища особи, відповідальної за збір відходів.

5.15. Дезінфекція багаторазових ємностей для збору відходів класу Б у самій організації проводиться щодня.

5.16. МВ класу Б з підрозділів в закритих одноразових ємностях (пакетах) розташовують у контейнери, в них же переміщують на ділянку по поводженню з відходами або приміщення для тимчасового зберігання МВ, до наступного вивозу транспортом спеціалізованих організацій до місця знезараження/знешкодження. Доступ сторонніх осіб у приміщення тимчасового зберігання МВ забороняється.

Контейнери повинні бути виготовлені з матеріалів, стійких до механічного впливу, впливу високих та низьких температур, миючих та дезінфікуючих засобів, закриватися кришками, конструкція яких не повинна допускати їх безконтрольного відкриття.

5.17. При організації ділянок знезараження/знешкодження МВ з використанням апаратних методів дозволяється збір, тимчасове зберігання, транспортування МВ класу Б без попереднього знезараження в місцях утворення, за умов забезпечення необхідних вимог епідеміологічної безпеки.

5.18. Патологоанатомічні та органічні операційні відходи класу Б (органи, тканини і т.п.) підлягають кремації (спалюванню) або захороненню на кладовищах у спеціальних могилах на спеціально відведеній ділянці у відповідності з вимогами існуючого законодавства України.

5.19. Робота щодо поводження з МВ класу В організується у відповідності з вимогами до роботи із збудниками 1-2 груп патогенності, до санітарної охорони території та профілактики туберкульозу.

5.20. Відходи класу В підлягають обов'язковому знезараженню (дезінфекції) фізичними методами (термічні, мікрохвильові, радіаційні та т. ін.). Застосування хімічних методів дезінфекції допускається тільки для знезараження харчових відходів і виділень хворих, а також при організації первинних протиепідемічних заходів в осередках інфекції. Вибір методу знезараження (дезінфекції) здійснюється при розробці схеми збору та виділення відходів. Вивіз незнезаражених відходів класу В за межі території організації не допускається.

5.21. Відходи класу В збирають в одноразову м'яку (пакети) або тверду (що не проколюється) упаковку (контейнери) червоного кольору або має червоне маркування. Вибір упаковки залежить від морфологічного складу відходів. Рідкі біологічні відходи, використані одноразові колючі (ріжучі) інструменти та інші вироби медичного призначення розміщують у тверду (що не проколюється) вологостійку герметичну упаковку (контейнери).

5.22. При використанні м'якої упаковки (одноразові пакети), після заповнення пакету не більш ніж на $\frac{3}{4}$, співробітник, що відповідає за збір відходів у даному медичному підрозділі, дотримуючись вимог біологічної безпеки, зав'язує пакет або закриває його з використанням бирки-зтяжки або інших пристосувань, що виключають висипання відходів класу В. Тверді (що не проколюються) ємності закриваються кришками. Переміщення відходів класу В за межі підрозділу у відкритих ємностях не допускається.

5.23. При остаточній упаковці відходів класу В, для видалення їх з підрозділу, одноразові ємності (пакети, баки) з відходами класу В маркують підписом "Відходи. Клас В" з нанесенням назви організації, підрозділу, дати та прізвища відповідальної за збір відходів особи.

5.24. МВ класу В у закритих одноразових ємностях розміщують у спеціальні контейнери і зберігають у приміщенні для тимчасового зберігання МВ.

5.25. Використані ртутьмісні прибори, лампи (люмінесцентні та ін.), обладнання, що відноситься до МВ класу Г, збирають у марковані ємності з кришками, які щільно прилягають, будь-якого кольору (крім жовтого та червоного), котрі зберігаються у спеціально виділених приміщеннях.

5.26. Збір, тимчасове зберігання відходів цитостатиків і генотоксичних препаратів, а також всіх видів відходів, що утворюються в результаті приготування їх розчинів (флакони, ампули та ін.), які відносяться до МВ класу Г, без дезактивації забороняється. Відходи підлягають негайній дезактивації на місці утворення із застосуванням спеціальних засобів. Також необхідно провести дезактивацію робочого місця. Роботи з такими відходами повинні проводитись із застосуванням спеціальних засобів індивідуального захисту та здійснюватись у витяжній шафі.

Лікарські, діагностичні, дезінфікуючі засоби, що не підлягають використанню, збираються в одноразову марковану упаковку будь-якого кольору (крім жовтого та червоного).

5.27. Збір і тимчасове зберігання відходів класу Г здійснюється в марковані ємності ("Відходи. Клас Г") відповідно до вимог нормативних документів у залежності від класу небезпеки відходів. Вивіз відходів класу Г для знешкодження або утилізації здійснюється спеціалізованими організаціями, що мають ліцензію на даний вид діяльності.

5.28. Збір, зберігання, видалення відходів класу Д здійснюється у відповідності з вимогами законодавства України щодо поводження з радіоактивними речовинами та іншими джерелами іонізуючих випромінювань, нормами радіаційної безпеки.

5.29. Вивіз і знешкодження відходів класу Д здійснюється спеціалізованими організаціями по

поводженню з радіоактивними відходами, що мають ліцензію на даний вид діяльності.

5.30. Дезінфекція оборотних (між)корпусних контейнерів для збирання відходів кузовів автомашин проводиться в місцях розвантаження не менше одного разу на тиждень спеціалізованою організацією, що вивозить відходи.

5.31. При зборі МВ забороняється:

- вручну руйнувати, розрізати відходи класів Б і В, в тому числі використані системи для внутрішньовенних інфузій, з метою їх знезараження;
- знімати вручну голку зі шприца після його використання, одягати ковпачок на голку після ін'єкції;
- пересипати (перевантажувати) неупаковані відходи класу Б і В з однієї ємності в іншу;
- утрамбовувати відходи класів Б і В;
- здійснювати будь-які операції з відходами без рукавичок або необхідних засобів індивідуального захисту і спецодягу;
- використовувати м'яку одноразову упаковку для збору гострого медичного інструментарію та інших гострих предметів;
- встановлювати одноразові та багаторазові ємності для збору відходів на відстані менше 1 м від нагрівальних приладів.

5.32. У випадку одержання робітником при поводженні з МВ травми, потенційно небезпечної в плані інфікування (укол, поріз з порушенням цілісності шкіряного покриву та/або слизової), необхідно вживати заходи екстреної профілактики. На робочому місці персоналу повинна бути аптечка першої медичної допомоги при травмах.

5.33. Відповідальною особою вноситься запис в журнал обліку аварійних ситуацій, складається акт про нещасний випадок на виробництві встановленої форми із зазначенням дати, часу, місця, характеру травми, в якому детально описують ситуацію, використання засобів індивідуального захисту, дотримання правил техніки безпеки, вказують осіб, що знаходились на місці травмування, а також метод, який застосовувався для екстреної профілактики.

5.34. Повідомлення, облік і розслідування випадків інфікування персоналу збудниками інфекційних захворювань, пов'язаних з професійною діяльністю, проводяться у відповідності до встановлених вимог.

6. Вимоги до умов тимчасового зберігання (накопичення) МВ

6.1. Збір відходів в місцях їх утворення здійснюється впродовж робочої зміни. При використанні одноразових контейнерів для гострого інструментарію допускається їх заповнення протягом 3-х діб.

6.2. Зберігання (накопичення) більше 24 годин харчових відходів, незнезаражених відходів класу Б

здійснюється в холодильних або морозильних камерах.

6.3. Одноразові пакети, що використовуються для збору відходів класів Б і В повинні забезпечувати можливість безпечного збору в них не більш 10 кг відходів.

6.4. Накопичення та тимчасове зберігання незаражених відходів класів Б і В здійснюється роздільно від відходів інших класів у спеціальних приміщеннях, що виключає доступ сторонніх осіб. Вимоги до приміщень для тимчасового зберігання МВ викладені в Додатку 4. В невеликих медичних організаціях (здоровпункти, кабінети, фельдшерсько-акушерські пункти та ін.) допускається тимчасове зберігання та накопичення відходів класів Б і В в ємностях, які розташовані в підсобних приміщеннях (при зберіганні більше 24 годин використовується холодильне обладнання). Застосування холодильного обладнання, що призначено для накопичення відходів, з іншою метою не допускається.

Контейнери з відходами класу А зберігаються на спеціальному майданчику. Контейнерний майданчик повинен бути розташований на території господарської зони не менше 25-и метрів від лікувальних корпусів та харчоблоку, мати тверде покриття. Розмір контейнерного майданчика повинен перевищувати площу основи контейнерів на 1,5 метра в усі боки. Майданчик повинен бути огороженим.

7. Способи, методи та засоби знезараження та/або знешкодження МВ

7.1 Вибір методів безпечного знезараження та/або знешкодження відходів класів Б залежить від потужності та профілю медичної організації, наявності установок по знезараженню/ знешкодженню відходів і прийнятого способу щодо знезараження/знешкодження відходів (спалювання, вивіз на полігони, утилізація).

7.2. Знезараження/знешкодження відходів класу Б можуть здійснюватись централізованим або децентралізованим способами.

7.3. При децентралізованому способі ділянка по поводженню з відходами розміщується в межах території організації, що здійснює медичну та/або фармакологічну діяльність.

7.4. Відходи класу В знезаражуються тільки децентралізованим способом, зберігання та транспортування незаражених відходів класу В не допускається.

7.5. Основними способами знезараження МВ є фізичні та хімічні методи (дезінфекція). Фізичний метод знезараження відходів класів Б і В, включає вплив водним насиченим паром під надмірним тиском, температурою, радіаційним, електромагнітним випроміненням, що застосовується за наявності спеціального обладнання — установок для знезараження МВ. автоклаві марок, що використовуються для дезінфекції відходів, при температурі стерилізації не менше 150°C, безпосередньо у ЛПЗ.

7.6 Хімічний метод знезараження відходів класів Б і В, включає вплив розчинами дезінфікуючих засобів, що мають бактерицидну (включаючи туберкулецидну), віруліцидну, фунгіцидну (спороцидну — по мірі необхідності) дію у відповідних режимах, застосовується за допомогою спеціальних установок або способом занурення відходів у промарковані ємності з дезінфікуючим розчином в місцях їх утворення.

7.7. Хімічне знезараження відходів класу Б на місці їх утворення використовується як обов'язковий тимчасовий захід при відсутності ділянки поводження з МВ в організації, що здійснюють медичну та/або фармацевтичну діяльність, або при відсутності централізованої системи знешкодження МВ на даній території.

7.8. Рідкі відходи класу Б (блювотні маси, сеча, фекалії) та аналогічні біологічні рідини хворих на туберкульоз допускається зливати без попереднього знезараження в систему центральної каналізації. При відсутності централізованої каналізації знезараження даної категорії відходів проводять хімічним або фізичним методами.

7.9. При будь-якому методі знезараження МВ класів Б і В слід використовувати зареєстровані в Україні дезінфікуючі засоби і обладнання у відповідності з інструкціями по їх використанню.

7.10. Термічне знищення МВ класів Б і В може здійснюватись децентралізованим способом (інсинератори або інші установки термічного знешкодження, що призначені для застосування з цією метою). Термічне знищення незаражених МВ класів Б і В може здійснюватись централізованим способом (сміттєспалювальний завод).

7.11. При децентралізованому способі знешкодження МВ класів Б і В спеціальні установки розміщуються на території організації, що здійснює медичну та/або фармацевтичну діяльність, у відповідності до вимог санітарного законодавства України.

7.12 Знезараження і знищення вакцин здійснюють у відповідності до вимог санітарного законодавства України та забезпечення безпеки імунізації.

8. Вимоги до організації території по зберіганню та поводженню з МВ

8.1. Ділянка по поводженню з відходами класів Б і В є структурним підрозділом організації, що здійснює медичну та/або фармацевтичну діяльність, або самостійною спеціалізованою організацією (далі — ділянка). Ділянка розміщується в спеціально обладнаних приміщеннях медичної організації або на самостійній території та здійснює збір, накопичення, апаратне знезараження/знешкодження, утилізацію відходів класів Б і В. Розміщення ділянки в складі медичних підрозділів не допускається (крім приміщень для знезараження в лабораторіях, що здійснюють роботи із збудниками 1-4 груп патогенності). Склад і мінімальні площі

приміщень ділянки представлені в додатку 5 до санітарних правил.

8.2. Загальні вимоги до ділянки.

Ділянка може розміщуватись як в окремій будівлі в господарчій зоні з під'їзними шляхами, так і в складі корпусу, в тому числі у підвальних приміщеннях з автономною витяжною вентиляцією (за винятком установок для знищення відходів методом спалювання, піролізу). Відстань від житлових і громадських будівель до ділянки, обладнаної установкою для знищення відходів методом спалювання, піролізу визначається у відповідності до вимог законодавства.

Ділянка повинна бути забезпечена каналізацією, водопроводом, електрикою, опаленням і автономною вентиляцією. Об'ємно-планувальні і конструктивні рішення приміщень ділянки повинні забезпечувати потоковість технологічного процесу та можливість дотримання принципу розділу на "чисту" та "брудну" зони.

На території ділянки здійснюється прийом, обробка (знешкодження або знезараження), тимчасове зберігання (накопичення) відходів, мийка та дезінфекція стійок-візків, контейнерів та іншого обладнання, що застосовується для переміщення відходів.

8.3. Вимоги до приміщень ділянки (Додаток 5).

Приміщення ділянки передбачає умовне розділення на зони:

- "брудну", до якої відноситься приміщення прийому та тимчасового зберігання МВ, що надходять, приміщення обробки відходів, обладнане установками по знезараженню/знешкодженню відходів класів Б і В, приміщення мийки та дезінфекції. При невеликих об'ємах можливе тимчасове зберігання відходів, що надходять та їх знезараження в одному приміщенні. При зберіганні відходів класів Б і В більше 24-х годин передбачається холодильне обладнання.

- "чисту", до якої відноситься приміщення зберігання знезаражених/знешкоджених відходів, вимитих і знезаражених засобів переміщення відходів (можливе їх спільне тимчасове розміщення в одному приміщенні), склад витратних матеріалів, кімната персоналу, санвузол, душева.

Висота приміщень приймається у відповідності з габаритами обладнання, що встановлюється, але не менше 2,6м.

8.4. Поверхня стін, підлоги і стелі повинна бути гладкою, стійкою до впливу вологи, миючих і дезінфікуючих засобів. Підлоги вкриваються вологостійким матеріалом, не ковзаючим і стійким до механічного впливу.

Зовнішня та внутрішня поверхня меблів і обладнання повинна бути гладкою, виконана з матеріалів, стійких до впливу вологи, миючих і дезінфікуючих засобів.

8.5. Вимоги до освітлення.

У всіх приміщеннях передбачається сумісне або

штучне освітлення у відповідності до гігієнічних вимог щодо природного, штучного та поєданого освітлення житлових і громадських будівель.

У виробничих приміщеннях рівень штучного освітлення повинен бути не менше 200 лк.

Світильники повинні мати закриті розсіювачі. Очистка світильників здійснюється не рідше 2-х разів на рік.

8.6. Вимоги до організації повітрообміну.

Повітрообмін приміщень ділянки повинен забезпечувати підтримку допустимих параметрів мікроклімату, дотримання гігієнічних нормативів вмісту забруднюючих речовин у повітрі робочої зони та відповідати вимогам, що представлені в додатку 2 до санітарних правил.

Пристрій вентиляції повинен виключати перетікання повітряних мас з "брудних" зон (приміщень) в "чисті".

У приміщеннях ділянки передбачається автономна припливно-витяжна вентиляція з механічним імпульсом. Схема повітрообміну визначається технологічною задачею. Кратність повітрообміну по витяжці та необхідність установки місцевих відсмоктувачів визначається по розрахунку в залежності від виду, кількості та потужності технологічного обладнання.

Витяжна вентиляція з механічним імпульсом без влаштування організованого притоку передбачається з приміщень "брудної" зони.

8.7. Вимоги до мікроклімату приміщень (Додаток 6.).

Температура повітря у виробничих приміщеннях повинна бути в межах 18-25⁰С, відносна вологість не вище 75%.

8.8. Вимоги до водопостачання та каналізації.

Основні виробничі приміщення (для прийому і тимчасового зберігання відходів, знезараження, мийки та дезінфекції інвентарю і обладнання) повинні бути оснащені поливальним краном, трапами у підлозі (піддонами). В приміщенні знезараження/знешкодження відходів передбачається раковина для миття рук.

8.9. Вимоги до оснащення ділянки.

Розстановка обладнання повинна проводитись з урахуванням забезпечення вільного доступу до всього обладнання. Відстань від стін до обладнання повинна становити — не менше 0,6 м, а з боку зони обслуговування — не менше 1,0 м. Мінімальні розміри проходів повинні бути не менше 0,6 м.

Приміщення прийому та тимчасового зберігання відходів оснащуються вагами.

Приміщення тимчасового зберігання і знезараження/знешкодження відходів оснащуються бактерицидними опромінювачами або іншими пристроями знезараження повітря.

8.10. Гігієнічні вимоги до утримання приміщень, обладнання та інвентарю.

Всі приміщення, обладнання, інвентар повинні

утримуватись у чистоті. Поточне прибирання проводять вологим способом, не рідше одного разу на день із застосуванням миючих і дезінфікуючих засобів. Генеральне прибирання проводять не рідше 1 разу на місяць. Обробці підлягають стіни, меблі, технологічне обладнання, підлога. Ганчір'ям, змоченим дезінфікуючим розчином, протирають обладнання, видаляють видимі забруднення зі стін, потім миють підлогу.

Інвентар для прибирання, окремий для "чистої" та "брудної" зони, повинен мати чітке маркування із зазначенням видів прибиральних робіт, використовуватись суворо за призначенням і зберігатись окремо в коморах або шафах основних виробничих приміщень.

9. Облік та вимоги до транспортування МВ

9.1. Юридичні особи та індивідуальні підприємці, які здійснюють діяльність в галузі поводження з відходами, організують і здійснюють виробничий контроль за дотриманням вимог законодавства України щодо поводження з МВ.

9.2. Для обліку МВ існують наступні документи:

- технологічний журнал обліку відходів класів Б і В у структурних підрозділах;
- технологічний журнал обліку МВ організації, в якому наведено кількість одиниць кожного виду відходів, а також відомості про спеціалізовану організацію, що здійснює вивезення МВ;
- документ, що підтверджує вивезення та обеззараження відходів, виданий спеціалізованою організацією, що здійснювала вивезення відходів;
- технологічний журнал ділянки по поводженню з відходами.

9.3. Транспортування відходів класу А організується з урахуванням схеми санітарної очистки, у відповідності до вимог санітарного законодавства щодо утримання територій населених місць і поводження з відходами виробництва та споживання.

9.4. Багаторазові контейнери для транспортування відходів класу А підлягають миттю і дезінфекції не рідше 1 разу на тиждень, для відходів класу Б — після кожного спорожнення.

9.5. Організація, що здійснює транспортування відходів, повинна мати ділянку для миття, дезінфекції та дезінсекції контейнерів і транспортних засобів.

9.6. Для перевезення незнезаражених відходів класу Б використовуються спеціалізовані транспортні засоби, використання їх з іншою метою не допускається.

9.7. Транспортування відходів класу Д здійснюється у відповідності з вимогами законодавства України щодо поводження з радіоактивними речовинами.

9.8. Санітарно-епідеміологічні вимоги до транспортних засобів, що призначені для перевезення незнезаражених відходів класу Б:

- кабіна водія повинна бути відокремлена від кузова автомобіля;

- кузов автомобіля повинен бути виконаний з матеріалів, стійких до обробки миючими і дезінфікуючими засобами, механічного впливу, мати гладку внутрішню поверхню та маркування "Медичні відходи" із зовнішньої сторони;
- при тривалості більше 4-х годин транспортування відходів, що зберігалися в морозильних камерах, передбачається охолоджуючий транспорт;
- у кузові повинні бути передбачені пристосування для фіксації контейнерів, їх завантаження та вивантаження;
- транспортний засіб повинен бути забезпечений комплектом засобів для проведення екстреної дезінфекції у випадку розсипання, розливання МВ (пакети, рукавиці, вода, дезінфікуючі засоби, ганчір'я та ін.);
- транспорт, що зайнятий перевезенням відходів, не рідше 1 разу на тиждень підлягає миттю та дезінфекції. Знезараження проводиться способом зрошення із гідропульта, розпилювачів або способом протирання розчинами дезінфікуючих засобів з використанням ганчір'я, щіток. При цьому необхідно дотримуватись запобіжних заходів, які передбачені інструкцією/методичними вказівками стосовно застосування конкретного дезінфікуючого засобу (захисний одяг, респиратори, захисні окуляри, гумові рукавиці);
- транспортний засіб має бути обладнаний засобами мобільного зв'язку.

10. Виробничий контроль

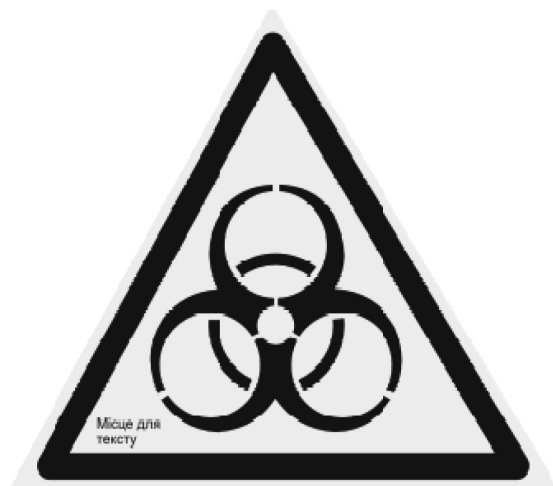
Виробничий контроль за збиранням, тимчасовим зберіганням і знезараженням МВ включає в себе:

10.1. Візуальну та документальну перевірку (не рідше 1 разу на місяць):

- кількості витратних матеріалів (запас пакетів, контейнерів і т. ін.), засобів малої механізації, дезінфікуючих засобів;
- забезпеченості персоналу засобами індивідуального захисту, організації централізованого прання спецодягу та регулярної її заміни;
- санітарного стану та режиму дезінфекції приміщень тимчасового зберігання та/або ділянок по поводженню з МВ, сміттепроводів, контейнерних майданчиків;
- дотримання режимів знезараження/знешкодження;
- регулярності вивезення відходів.

10.2. Лабораторно-інструментальну перевірку:

- мікробіологічний контроль ефективності знезараження/знешкодження відходів на установках за затвердженими методиками (не рідше 1 разу на рік);
- контроль параметрів мікроклімату (не рідше 1 разу на рік);
- контроль повітря робочої зони на ділянках знезараження/знешкодження відходів на вміст летких токсичних речовин (проводиться у відповідності з технологічним регламентом обладнання).

Знак "Біологічна небезпека" (інфіковані речовини)

Знак біологічної небезпеки є попереджувальним і призначений привернути увагу до об'єктів потенційної та/або дійсної небезпеки шкідливого впливу на здоров'я людей біологічних (інфікованих) речовин у місцях їх зберігання, виробництва або застосування.

У нижній частині знака можуть бути надписи "Особливо небезпечні речовини" та "У випадку пошкодження або витікання негайно повідомити органи охорони здоров'я".

Символ (три напівмісяці, що накладені на коло) і написи — чорні; фон — білий.

Додаток 2 до пункту 5 ДСанПіН

Система кольорового кодування та маркування відходів ЛПЗ

Вид відходів	Колір і маркування ємності	Вид ємності
Особливо небезпечні відходи	Червоний, напис для маркування "Особливо небезпечні відходи класу В", знак "Біологічна небезпека"	Міцний, герметичний пластиковий одноразовий пакет або контейнер, придатний для обробки автоклавом
Відходи відділень патології (анатомічні тощо)	Червоний, напис для маркування "Особливо небезпечні відходи класу В"	Пластиковий одноразовий герметичний пакет або контейнер
Гострі предмети	Жовтий, написи для маркування: "Небезпечні відходи класу Б", "Гострі предмети"	Одноразові, стійкі до проколу контейнери (за винятком скляних)
Хімічні і фармацевтичні відходи	Жовтий, напис для маркування: "Небезпечні відходи класу Б"	Герметичний пластиковий одноразовий пакет або контейнер
Цитотоксичні відходи	Червоний, написи для маркування: "Особливо небезпечні відходи класу В", "Цитотоксичні відходи"	Одноразові тверді герметичні контейнери
Радіоактивні відходи	Маркування та пакування згідно з вимогами чинного законодавства щодо поводження з радіоактивними речовинами	
Безпечні відходи, що за своїм складом не відрізняються від побутових відходів	Чорний	Пластиковий пакет

Вимоги до упаковки (одноразових пакетів) для небезпечних та особливо небезпечних медичних відходів

1. Одноразові пакети (надалі - пакети), які використовуються для збору медичних відходів, повинні виготовлятися з поліетилену низького тиску (ПНТ):

- жовтого кольору (для небезпечних відходів);
- червоного кольору (для особливо небезпечних відходів).

2. Пакети повинні бути оснащені спеціальними замками - стяжками для надійної герметизації.

3. Пакети повинні мати спеціальні бирки для спрощення маркування, на яких повинні вказуватись:

- тип відходів згідно з класифікацією (розділ 3),
- код підрозділу ЛПЗ,
- назва закладу,
- дата,
- прізвище особи, яка провела збирання відходів.

4. Пакети повинні витримувати вагу відходів до 15 кг.

5. Пакети повинні бути стійкими до агресивних хімічних сполук, гострих предметів.

6. Пакети повинні бути стійкими до: вібрації, зміни температури, вологи та тиску.

Рекомендовані параметри для одноразових пакетів:

Товщина пакету, мкм	Максимальний об'єм, л	Клас безпеки
14-18	5-30	Б, В
15-20	30-60	Б, В
20-30	60-120	Б, В

Вимоги до внутрішньокорпусних приміщень для тимчасового зберігання медичних відходів ЛПЗ

1. Підлога приміщень повинна мати герметичну основу (керамічна плитка тощо) з гарним стоком, що легко чиститься та дезінфікується.

2. Стіни приміщень повинні викладатися глазурованою плиткою по всій висоті.

3. Стеля повинна покриватися вологостійкою фарбою.

4. Віконні блоки по серії 1.236-6 вип. 1.

5. Внутрішні дверні блоки по серії 1.136-10.

6. Приміщення повинно бути обладнане:

- мивальником;
- краном для поливу;
- бактерицидними лампами із урахуванням об'єму приміщення;
- вентиляцією та освітленням.

7. Повинен бути вільний доступ для персоналу, який відповідає за видалення відходів, та під'їзд для автомобілів-сміттевозів (візків).

8. Обов'язкова наявність кодового замка для запобігання доступу сторонніх осіб.

9. Віддаленість від місць зберігання свіжих продуктів харчування або приміщень для приготування їжі.

10. Зручне розташування до місць зберігання інвентарю для прибирання приміщення, захисного одягу та пакетів або контейнерів для відходів.

Склад і мінімальна площа приміщень ділянки поводження з відходами класів Б і В*

№ п/п	Найменування приміщень	Мінімальна площа, кв.м.
1.	Прийом і тимчасове зберігання (накопичення) незнезаражених відходів	6
2.	Робоче приміщення для знезараження відходів	в залежності від габаритів обладнання, але не менше 12
3.	Тимчасове зберігання оброблених відходів (приміщення передбачається при відсутності умов для зберігання на території)	в залежності від потужності ділянки, але не менше 6
4.	Мийка і дезінфекція контейнерів, стійок, візків	4
5.	Приміщення тимчасового зберігання контейнерів, стійок, візків	8
6.	Склад витратних матеріалів	4
7.	Санітарно-побутові приміщення (гардеробна, духова, санвузол, зберігання притирального інвентарю)	6
8.	Кімната персоналу з робочим місцем	8

Примітка: * — для будівель, що знову споруджуються та реконструйованих

** При об'ємі відходів, що обробляються до 200 л на добу допускається наявність мінімального набору приміщень у складі двох зон у відповідності з п. 7.3.1.

Розрахункові температури, кратності повітрообміну в приміщеннях ділянки поводження з медичними відходами класів Б і В*

№ п/п	Найменування приміщень	Внутрішня температура °С	Кратність повітрообміну		Кратність витяжки при натуральному повітрообміні
			приплив	витяжка	
1.	Прийом і тимчасове зберігання (накопичення) незнезаражених відходів, прийому незнезаражених відходів	16	-	1,5	2
2.	Робоче приміщення для знезараження відходів	18-20	по розрахунку на видалення тепло- і волого-надлишків*	по розрахунку тепло- і волого-надлишків*	не допускається
3.	Тимчасове зберігання оброблених відходів	16	-	2	не допускається
4.	Мийка і дезінфекція контейнерів, стійок, візків	18	3	4	не допускається
5.	Приміщення тимчасового зберігання контейнерів, стійок, візків	18	-	1	1
6.	Склад витратних матеріалів	16	1	1	1
7.	Санітарно-побутові приміщення (гардеробна, духова, санвузол, зберігання притирального інвентарю)	23	приплив з коридору	75 м ³ /год. на 1 д.с.	2
8.	Кімната персоналу з робочим місцем	20	1	1	1

Примітка: * в залежності від технології та виду обладнання